

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2007. június 28.*

A C-363/05. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a VAT and Duties Tribunal, London (Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2005. szeptember 26-án érkezett, 2005. szeptember 19-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust plc,**

az **Association of Investment Trust Companies**

és

a **Commisioners of HM Revenue and Customs**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Rosas tanácselnök (előadó), J. Klučka, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh és P. Lindh bírák,

* Az eljárás nyelve: angol.

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: Lynn Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2006. december 13-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust plc képviselőjében K. P. E. Lasok QC és M. Angiolini barrister, A. Khan solicitor megbízásából,
- az Egyesült Királyság Kormánya képviselőjében C. Gibbs és R. Hill, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében R. Lyal és M. Afonso, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2007. március 1-jei tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes

adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv (HL L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o., a továbbiakban: a hatodik irányelv) 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának értelmezésére vonatkozik.

- 2 A kérelmet a JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust plc (a továbbiakban: Claverhouse), az Association of Investment Trust Companies, az alapeljárás felperesei, és a Commissioners of HM Revenue and Customs (a továbbiakban: Commissioners) között annak tárgyában folyamatban lévő eljárásban nyújtotta be az előterjesztő bíróság, hogy az utóbbi megtagadta egy tőkebefektetési társaság (Investment Trust Company, a továbbiakban: ITC) által nyújtott alapkezelési szolgáltatás hozzáadottérték-adó (a továbbiakban: HÉA) alóli mentesítését.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

- 3 A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának értelmében az általuk meghatározott feltételek mellett a tagállamok mentesítik az adó alól a következőket, annak érdekében, hogy biztosítsák az ilyen mentességek megfelelő és egyértelmű alkalmazását, valamint hogy megakadályozzák az adókiadásokat, az adókikerüléseket és az esetleges visszaéléseket:

„a tagállamok által meghatározott különleges [helyesen: közös] befektetési alapok kezelése;”

- 4 A többször, különösen a 2002. január 21-i 2001/108/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 41., 35. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet 4. kötet 302. o.), legutóbb pedig a 2005. március 9-i 2005/1/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 79., 9. o.) módosított, az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1985. december 20-i 85/611/EGK tanácsi irányelv (HL L 375., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 139. o., a továbbiakban: az ÁÉKBV-irányelv) 1. cikke értelmében:

„(1) A tagállamok ezen irányelvet a területükön levő átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (a továbbiakban: ÁÉKBV) kötelesek alkalmazni.

(2) Ezen irányelv alkalmazásában és figyelemmel a 2. cikke, az alábbiak minősülnek ÁÉKBV-nek:

- amelyek kizárólagos célja a befektetőktől nyilvánosan bevont tőke átruházható értékpapírokba és/vagy a 19. cikk (1) bekezdésében említett egyéb likvid pénzügyi eszközökbe történő befektetése, és amelyek a kockázatmegosztás elvén működnek, és
- amelyek befektetési jegyeiket a tulajdonosok kérésére közvetlenül vagy közvetve eszközeik terhére vásárolják, vagy váltják vissza. Amennyiben az ÁÉKBV intézkedést tesz annak biztosítása érdekében, hogy befektetési jegyeinek tőzsdei értéke és nettó eszközértéke ne térjen el jelentősen, ezt a fent említett visszavásárlással vagy visszaváltással egyenértékűnek kell tekinteni.

(3) A fenti társaságok működhetnek mind a kötelmi jog alapján (vagyonkezelő társaság által kezelt közös alapokként), mind a befektetési alapokra vonatkozó jogszabályok alapján (befektetési alapként), mind pedig a társasági jog alapján (befektetési társaságokként)."

5 Az ÁÉKBV-irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében az átruházható értékpapírokkal foglalkozó zártvégű kollektív befektetési vállalkozások (a továbbiakban: kollektív befektetési vállalkozások) nem minősülnek az irányelv hatálya alá tartozó kollektív befektetési vállalkozásoknak.

6 Az ÁÉKBV-irányelv hatodik preambulumbekzdése értelmében:

„mivel a tagállamok jogszabályainak összehangolása során kezdetben arra kell törekedni, hogy az – a zártvégű kollektív befektetési vállalkozások kivételével – terjedjen ki a kollektív befektetési vállalkozásokra, amelyek befektetési jegyeik nyilvános értékesítését végzik a Közösségen belül, és kizárólag az átruházható (és elsősorban a tőzsdéken vagy hasonló szabályozott piacokon hivatalosan jegyzett) értékpapírokba történő befektetéssel foglalkoznak; mivel azonban az irányelv által nem érintett kollektív befektetési vállalkozások szabályozása számos olyan gondot vet fel, amelyeket más rendelkezések útján kell szabályozni, az ilyen társaságok a későbbiekben egyéb koordinációs szabályozás tárgyát képezhetik majd; [...]"

A nemzeti szabályozás

7 Az Egyesült Királyságban a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontját a hozzáadottérték-adóról szóló 1994. évi törvény (Value Added Tax Act 1994, a továbbiakban: VATA 1994) útján ültették át.

- 8 A VATA 1994 9. melléklete 5. csoportjának 9. és 10. pontja adómentességet biztosít az engedélyezett kollektív befektetési alapok (authorised unit trust, a továbbiakban: AUT) kezelése és a nyíltvégű befektetési társaságok (Open-ended investment company, a továbbiakban: OEIC) letétkezelése tekintetében.
- 9 Az AUT-nak és az OEIC-nek a VATA 1994-ben szereplő fogalmát a pénzügyi szolgáltatásokról és pénzpiacokról szóló 2000. évi törvény (Financial Services and Markets Act 2000) határozza meg, amely az AÉKBV-irányelvet ülteti át részlegesen az Egyesült Királyság jogrendjébe.
- 10 Az ügy irataiból kiderül, hogy az ITC-k főszabály szerint a jövedelemadóról és a társasági adóról szóló 1988. évi törvény (Income and Corporation Taxes Act 1988) 842. cikkében szereplő kritériumok alapján kerülnek meghatározásra. E cikk előírja azokat a feltételeket, amelyeknek valamely társaságnak meg kell felelnie ahhoz, hogy mint ITC jogosult legyen az árfolyamnyereséget terhelő adó alóli mentességre.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 11 A Claverhouse olyan ITC, amely portfóliói kezelése vonatkozásában egy harmadik személy, a JP Morgan Fleming Asset Management (UK) Limited kezelési szolgáltatásait vette igénybe.
- 12 A Claverhouse az általa igénybe vett kezelési szolgáltatások tekintetében a HÉA hatálya alá tartozik, mivel a Commissioners megtagadja, hogy kezelési szolgáltatások valamely ITC számára történő nyújtását HÉA-mentes szolgáltatásnyújtásnak minősítsék. Ily módon a Claverhouse a 2003. december 31-én lezárult tízéves időszakban 2,7 millió GBP vissza nem téríthető HÉA-t fizetett be.

- 13 E körülmények között a Claverhouse és az Association of Investment Trust Companies, amely több, tevékenységét az Egyesült Királyság piacán végző ITC-t képvisel, keresetet nyújtott be a Commissionersszel szemben a kérdést előterjesztő bírósághoz.
- 14 Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, hogy a trust formájában működő AUT és a társasági jog alapján működő OEIC, olyan kollektív befektetési alap, amelynek esetében a befektetők által birtokolt egységek és részesedések száma a befektetésektől függően változik. Az AUT és az OEIC ugyanis olyan nyílt végű (vagy nyílt típusú) alap, amely olyan befektetőktől vásárolja vissza az egységeket vagy részesedéseket, akik el kívánják azokat adni. A társasági jog alapján működő ITC-k ellenben zárt végű (vagy zárt típusú) alapok. Az ITC-k olyan kollektív befektetési módok, amelyek a tőzsdén jegyzett részvénytársaságok formájában működnek. Az a befektető, aki meg akarja szüntetni az ilyen jellegű alapon való részvételét, részesedéseit általában valamely másodlagos piacon értékesíti, mint például az értéktőzsde, ahol az ár a piaci kereslet függvényében változik.
- 15 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy az AUT-val és az OEIC-vel szemben az ITC a pénzügyi szolgáltatásokról és a pénzpiacokról szóló 2000. évi törvény értelmében nem tartozik a Financial Services Authority (a pénzügyi szolgáltatásokat ellenőrző hatóság) engedélyezésének hatálya alá. Ugyanakkor, mint minden tőzsdén jegyzett társaságot, ezeket is a Financial Services Authority szabályozza Listing Authority (tőzsdepiacok hatósága) minőségében.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat továbbá, hogy az AUT és az OEIC üzletvezetését külső ügyvezetésre kell bízni, míg az ITC-k igazgatótanáccsal rendelkeznek, amely maga kezeli a befektetéseket. Ugyanakkor az ITC-k 90%-a a befektetések kezelését külső alapkezelőre bízta.

- 17 Végül az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből az következik, hogy az Egyesült Királyságban a nyílt végű OEIC, amely az ÁÉKBV-irányelv szerinti kollektív befektetési vállalkozásnak minősül, és amely alapja kezelésére köteles harmadik személyt igénybe venni, mentesül a HÉA-fizetés alól a külső kezelője által nyújtott szolgáltatások tekintetében, míg a zárt végű befektetési társaságok, úgymint az ITC, nem részesülnek ebben a mentességben.
- 18 Ilyen körülmények mellett a VAT and Duties Tribunal, London akként határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1. Magában foglalja-e a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában foglalt »különleges [helyesen: közös] befektetési alapok« kifejezés az ITC-hez hasonló zártvégű befektetési alapokat?
2. Amennyiben az 1) kérdésre adott válasz igenlő, a [hatodik irányelv] 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában foglalt »tagállamok által meghatározott« fordulat:
- (a) megengedi-e a tagállamoknak azt, hogy kiválasszanak a joghatóságuk alá tartozó »különleges [helyesen: közös] befektetési alapok« közül néhányat abból a célból, hogy azokat az alapkezelési szolgáltatásnyújtás tekintetében adómentességben részesítsék, és másokat kizárjanak e mentesség alól, vagy
- (b) azt jelenti-e, hogy a tagállamok kötelesek meghatározni a joghatóságuk alá tartozó alapok közül a »különleges [helyesen: közös] befektetési alapok« körébe tartozó alapokat, és a mentesség minden ilyen alapra kiterjed?

3. Amennyiben az 1) kérdésre adott válasz az, hogy a tagállamok kiválaszthatják, hogy mely »különleges [helyesen: közös] befektetési alapokat« részesítik a mentességben, milyen hatással van az adósemlegesség, az egyenlő bánásmód és a versenytorzulás megelőzésének elve e mérlegelési jogkör gyakorlására?
4. Közvetlen hatálya van-e a [hatodik irányelv] 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes megállapítások

- 19 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a hatodik irányelv 13. cikkében foglalt adómentességek a közösségi jog autonóm fogalmai, és céljuk a HÉA-rendszer egyes tagállamokban történő eltérő alkalmazásának elkerülése (lásd a C-428/02. sz., Fonden Marselisborg Lystbådehavn ügyben 2005. március 3-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-1527. o.] 27. pontját; a C-498/03. sz., Kingscrest Associates és Montecello ügyben 2005. május 26-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-4427. o.] 22. pontját; a C-394/04. és a C-395/04. sz., Ygeia egyesített ügyekben 2005. december 1-jén hozott ítélet [EBHT 2005., I-10373. o.] 15. pontját; a C-169/04. sz., Abbey National ügyben 2006. május 4-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-4027. o.] 38. pontját és a C-401/05. sz., VDP Dental Laboratory ügyben 2006. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2006. I-12121. o.] 26. pontját).
- 20 Mindenesetre a közösségi jogalkotó a tagállamokra bízhatja valamely adómentesség egyes kifejezéseinek meghatározását (lásd a C-468/93. sz., Gemeente Emmen ügyben 1996. március 28-án hozott ítélet [EBHT 1996., I-1721. o.] 25. pontját, valamint a fent hivatkozott Abbey National ügyben hozott ítélet 39. pontját).

- 21 Ez esetben a tagállamoknak kell meghatározniuk a szóban forgó fogalmakat saját, belső jogukban (lásd ebben az értelemben a C-443/04. és C-444/04. sz., Solleveld és van den Hout-van Eijnsbergen egyesített ügyekben 2006. április 27-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-3617. o.] 29. pontját), a mentesség a közösségi jogalkotó által alkalmazott fogalmainak tiszteletben tartása mellett.
- 22 A Bíróság HÉA-ra vonatkozó ítélezési gyakorlatából továbbá az következik, hogy a tagállamok valamely adómentesség bizonyos fogalmainak meghatározása során nem sérthetik a hatodik irányelv céljait vagy az ezen irányelv alapját alkotó általános elveket, különösen az adósemlegesség elvét (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Gemeente Emmen ügyben hozott ítélet 25. pontját és a C-246/04. sz., Turn- und Sportunion Waldburg ügyben 2006. január 12-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-589. o.] 31. pontját).

Az első kérdésről

- 23 Első kérdésével az előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy magában foglalja-e a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában foglalt „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” kifejezés az ITC-hez hasonló zártvégű befektetési alapokat.
- 24 Az Egyesült Királyság Kormányának állításával szemben az alapeljárás felperesei és az Európai Közösségek Bizottsága úgy ítélik meg, hogy a „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” kifejezés magában foglalhatja az ITC-hez hasonló zártvégű befektetési alapokat.
- 25 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja nem tartalmazza a „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” fogalmának meghatározását.

- 26 A fent hivatkozott Abbey National ügyben hozott ítélet 53. pontjában a Bíróság megállapította, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja a befektetési alapokra vonatkozik, függetlenül azok jogi formájától. Egyaránt e rendelkezés hatálya alá tartoznak tehát a kötelmi jog, a trustok joga, valamint a társasági jog alapján működő kollektív befektetési vállalkozások.
- 27 Következésképpen, ha a jogi forma nem meghatározó a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” fogalmának alkalmazása vonatkozásában, a működési forma jelentőségét kell megvizsgálni e tekintetben.
- 28 A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának sem szövegéből, sem összefüggéseiből nem következik, hogy az lett volna a közösségi jogalkotó szándéka, hogy az adómentesség fogalmainak meghatározása tekintetében arra hatalmazza fel a tagállamokat, hogy a közös befektetési alapok által alkalmazott működési formák szerint állapítsanak meg különbségeket.
- 29 A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának azon értelmezése, miszerint a nyílt végű alapok kezelése mentes lenne a HÉA alól, a zárt végű alapok kezelése pedig nem, ellentétes lenne a hatodik irányelv által létrehozott közös HÉA-rendszer alapját képező adósemlegesség elvével, amely tiltja, hogy az azonos tevékenységet végző gazdasági szereplőket eltérően kezeljék a HÉA kivetése során (lásd ebben az értelemben a C-382/02. sz., Cimber Air ügyben 2004. szeptember 16-án hozott ítélet [EBHT 2004., I-8379. o.] 23. és 24. pontját és a C-280/04. sz., Jyske Finans ügyben 2005. december 8-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-10683. o.] 39. pontját, valamint a fent hivatkozott Abbey National ügyben hozott ítélet 56. pontját).
- 30 Amint azt ugyanis a főtanácsnok is megállapítja indítványainak 21. pontjában, a zárt végű alapok semmiféle olyan lényeges eltérést nem mutatnak, amely eleve magakadályozná, hogy ezeket a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti különleges [helyesen: közös] befektetési alapok közé lehessen sorolni, akárcsak a nyílt végű befektetési alapokat.

- 31 Az Egyesült Királyság Kormányának állításával szemben nem lehet eredményesen hivatkozni az ÁÉKBV-irányelv rendelkezéseire a tekintetben, hogy ezekből a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” fogalmának megszorító értelmezésére lehessen következtetni.
- 32 Ha az ÁÉKBV-irányelv preambulumbekendéseiből és szövegéből az következik, hogy ennek célja a kollektív befektetési vállalkozásokra vonatkozó nemzeti rendelkezések összehangolása, akkor az is következik – amint azt a főtanácsnok is megállapítja indítványainak 22. pontjában –, hogy a hatodik irányelv elfogadásának időpontjában még nem történt meg a közös befektetési alapok jogterületére vonatkozó közösségi terminológia közelítése, mivel az ÁÉKBV-irányelvet, amelynek 1. cikkének (3) bekezdése tartalmazza a kollektív befektetési vállalkozások közösségi meghatározását, csak 1985-ben fogadták el (lásd a fent hivatkozott Abbey National ügyben hozott ítélet 55. pontját).
- 33 Következésképpen, még ha az ÁÉKBV-irányelv 1. cikke (3) bekezdésének egyes, elsősorban spanyol, francia, olasz és portugál nyelvi változataiban a kötelmi jogi formában működő kollektív befektetési vállalkozásoknak a trust formában vagy a társasági jog alapján működő alapoktól történő megkülönböztetése jelölésére használt kifejezés megegyezik is a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában szereplő „különleges [helyesen: közös] befektetési alap” kifejezéssel, nem ez a helyzet más, így az angol, a dán és a német nyelvi változatok esetén (lásd a fent hivatkozott Abbey National ügyben hozott ítélet 55. pontját).
- 34 Végül arra sem lehet hivatkozni, hogy az ÁÉKBV-irányelv által létrehozott harmonizáció nem terjed ki a zárt végű befektetési alapokra. E tekintetben meg kell állapítani, amint arra a Bizottság is rámutat, hogy a zárt végű alapokat nem zárták ki véglegesen az ezen irányelv által előírt összehangoló intézkedésekből. Az irányelv hatodik preambulumbekendéséből ugyanis az következik, hogy ezek az alapok egyszerűen csak átmenetileg kerültek kizárásra az irányelv által végrehajtandó összehangolásból. Ily módon nem lehet kizárni, hogy a zártvégű közös befektetési alapok utólag kerülnek harmonizációra.

- 35 A fentiekből következik, hogy az olyan zártvégű befektetési társaság, mint az ITC, amely harmadik személy kezelési szolgáltatásait veszi igénybe, alkalmas arra, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában szereplő „különleges [helyesen: közös] befektetési alap” fogalmába tartozzon.
- 36 Ezt az értelmezést az a tény sem cáfolja meg, hogy a zártvégű alapok nem kötelesek külső kezelőt igénybe venni, hanem a kezelést maguk is folytathatják. Az a tény ugyanis, hogy az ITC-hez hasonló zártvégű alapok, az OEIC-kkel ellentétben rendelkeznek az önrányítás lehetőségével, és nem kötelesek külső kezelőt igénybe venni, egyáltalán nem befolyásolja az olyan ITC helyzetét, amely külső kezelő igénybevétele mellett dönt. Amennyiben az ilyen alap külső kezelő igénybevétele mellett dönt, objektíve ugyanabba a helyzetbe kerül, mint az OIEC-hez hasonló alap, amely köteles külső kezelőt igénybe venni.
- 37 Az első kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontját úgy kell értelmezni, hogy a „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” e rendelkezésben szereplő fogalma olyan jellegű, hogy magában foglalja az ITC-khez hasonló zártvégű közös befektetési alapokat.

A második és harmadik kérdésről

- 38 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy mi a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában foglalt „tagállamok által meghatározott” fordulat terjedelme.

- 39 Az alapeljárás felperesei és a Bizottság úgy ítélik meg, hogy a tagállamok kizárólag arra kaptak felhatalmazást, hogy a területükön található alapok közül azokat határozzák meg, amelyek megfelelnek a „különleges [helyesen: közös] befektetési alap” fogalmának. A Bizottság szerint, ha valamely alapot úgy határoztak meg mint közös befektetési alapot, akkor erre vonatkoznia kell a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti HÉA-mentességnek. A tagállamok mérlegelési jogköre tehát nem terjed ki arra, hogy ténylegesen alkalmazzák-e, vagy sem a HÉA-rendszert. A Bizottság azt állítja továbbá, hogy az alapok meghatározásának az ÁÉKBV-irányelv rendelkezéseire figyelemmel kell történnie.
- 40 Az Egyesült Királyság Kormánya azt állítja, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában szereplő „különleges [helyesen: közös] befektetési alap” fogalmának tág értelmezését szükségszerűen össze kell kapcsolni a „tagállamok által meghatározott” fordulat értelmezésével, amely szerint a tagállamok széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek az adómentességet élvező alapok kiválasztásában.
- 41 Elsősorban azt kell megállapítani, hogy a „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” fogalma tartalmának meghatározásával kapcsolatos feladat egyáltalán nem hatalmazza fel a tagállamokat arra, hogy kiválasszanak bizonyos, területükön található alapokat a célból, hogy ezeket adómentességben részesítsék, míg más alapokat kizárjanak ebből a menteségből. A jelen ítélet 21. pontjából ugyanis az következik, hogy a „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” kifejezés jelenti a kiindulási pontot a tagállamokra ruházott mérlegelési jogkör tekintetében.
- 42 Márpedig az az értelmezés, miszerint a tagállamok feladata az adómentességben részesülő alapok kiválasztása, és más alapok ebből történő kizárása, a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” fogalmának tagadását jelentené, amelynek célja a HÉA-rendszer egyes tagállamokban történő eltérő alkalmazásának elkerülése.

- 43 A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja tehát nem hatalmazza fel a tagállamokat arra, hogy saját belső jogukban határozhassák meg a „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” fogalmának megfelelő alapokat. Amint az a jelen ítélet 22. pontjából is következik, e hatáskört a hatodik irányelv céljának és a közösségi HÉA-rendszerre irányadó adósemlegesség elvének tiszteletben tartásával kell gyakorolni.
- 44 Azt kell tehát megvizsgálni, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja által a tagállamokra ruházott mérlegelési jogkör határait nem lépik-e túl abban az esetben, ha valamely adóalany azt kéri, hogy az általa nyújtott kezelési szolgáltatásokat közös befektetési alap számára nyújtott szolgáltatásoknak ismerjék el a célból, hogy az e rendelkezésben előírt adómentesség vonatkozzon rá.
- 45 E tekintetben egyfelől arra kell rámutatni, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában rögzített, a befektetési alapok kezelésére vonatkozó ügyletek adómentességének célja különösen, hogy a HÉA költségeinek kizárásával, befektetési vállalkozások által megkönnyítse a befektetők számára az értékpapírok vásárlását. E rendelkezés ugyanis biztosítani kívánja, hogy a HÉA közös rendszere adózási szempontból semlegesen kezelje az értékpapírokba történő közvetlen, illetve a kollektív befektetési vállalkozások közvetítésével történő befektetésre vonatkozó döntéseket (a fent hivatkozott Abbey National ügyben hozott ítélet 62. pontja).
- 46 Másfelől a közös HÉA-rendszer alapját képező adósemlegesség elve tekintetében emlékeztetni kell arra, hogy ezen elv tiltja, hogy az azonos tevékenységet végző gazdasági szereplőket eltérően kezeljék a HÉA kivetése során. Márpedig ezen elv nem feltételezi, hogy két azonos ügyletről legyen szó. Amint ugyanis az az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, ezen elv tiltja, hogy az egymással versenyző hasonló szolgáltatásokat a HÉA szempontjából eltérően kezeljék (lásd különösen a C-109/02. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2003. október 23-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-12691. o.] 20. pontját; a C-453/02. és C-462/02. sz., Linneweber és Akritidis ügyben 2005. február 17-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-1131. o.] 24. pontját; a fent hivatkozott Kingscrest Associates és Montecello ügyben hozott ítélet 54. pontját; a C-106/05. sz. L.u.p.-ügyben 2006. június 8-án hozott ítélet

[EBHT 2006., I-5123. o.] 32. pontját; a fent hivatkozott Turn- und Sportunion Waldburg ügyben 2006. január 12-én hozott ítélet 33. pontját és a fent hivatkozott Solleveld és van den Hout-van Eijnsbergen ügyben hozott ítélet 39. pontját).

- 47 Az adósemlégesség elve magában foglalja a versenynek a HÉA tekintetében eltérően történő kezelésből eredő torzulása kiküszöbölését is (lásd ebben az értelemben a C-481/98. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. május 3-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-3369. o.] 22. pontját). A torzulás pedig akkor bizonyított, ha megállapításra kerül, hogy a szolgáltatásnyújtások egymással versenyeznek, és a HÉA tekintetében eltérően kezelik ezeket (lásd ebben az értelemben a C-404/99. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. március 29-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-2667. o.] 45–47. pontját). E tekintetben nem releváns, hogy a létrejött torzulás jelentős volt-e, vagy sem.
- 48 A fentiekből következik, hogy az olyan nemzeti szabályozás alkalmazása, amely a zártvégű befektetési alapok kezelését kizárja a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában előírt adómentességből, ellentétes ezen irányelv céljával és az adósemlégesség elvével, mivel e zártvégű befektetési alapok olyan kollektív befektetési vállalkozások, amelyek a befektetők számára lehetővé teszik az értékpapírokba történő befektetést, és mivel ezen alapok versenyhelyzetben vannak a HÉA-mentes alapokkal.
- 49 A nemzeti bíróság feladata annak ellenőrzése, hogy az alapeljárásban szereplő nemzeti jogszabály alkalmazása a jelen ítéletben adott iránymutatások alapján összeegyeztethető-e a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának céljával és az adósemlégesség elvével.
- 50 E tekintetben, figyelemmel azon információkra, amelyeket a nemzeti bíróság szolgáltatott a Bíróság számára, néhány további iránymutatás is adható. Megállapításra került például, hogy az ÁÉKBV-irányelvben meghatározottakhoz hasonló kollektív befektetési vállalkozásoknak minősülő AUT és OEIC kezelése az Egyesült

Királyságban minden esetben HÉA-mentes. Bár jelenleg az ITC-k nem is minősülnek az ÁÉKBV-irányelv szerinti kollektív befektetési vállalkozásoknak, az AUT, az OEIC és az ITC a megosztott kockázatú befektetési alapok három formáját képezik, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság is rámutat. A kérdést előterjesztő bíróság továbbá úgy ítéli meg, hogy az AUT és az OEIC céljához hasonlóan az ITC célja értékpapírok befektetése kollektív befektetési vállalkozások közvetítésével, lehetővé téve a magánbefektetők számára, hogy széles befektetési portfóliókba fektessenek be, így csökkentve a tőzsdei kockázataikat.

- 51 A Bíróság elé terjesztett megállapításokból tehát az következik, hogy az ITC kezelése összeegyeztethető a hatodik irányelv célkitűzéseivel, és hogy az ITC az AUT-hoz és az OEIC-hez hasonló befektetési alapnak minősül, amely utóbbiak a „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” fogalmába tartoznak. E körülményekre figyelemmel, az ITC-nek a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjában előírt mentesség alóli kizárása nem látszik indokoltnak, tekintettel a rendelkezés céljára és az adósemlegesség elvére.
- 52 Amint azt a Bizottság is állítja, nem szerepel az előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjesztett kérdések között az a kérdés, hogy ez az értelmezés azzal a hatással jár-e, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti mentesség kiterjed más, az alapeljárásban szereplőhöz hasonló alapokra is.
- 53 Hozzá kell tenni, hogy a közös befektetési alapok nemzeti jog szerinti minősítése nem elegendő annak igazolására, hogy ezek miért részesülnek az alapügyben szereplőhöz hasonló közösségi adómentességben. Ehhez az is szükséges, hogy ezek a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja szerinti „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” legyenek, és alkalmasak legyenek arra, hogy adómentességet élvezhessenek, tekintettel az irányelv céljára és az adósemlegesség elvére.

- 54 A fenti megállapításokra figyelemmel a második és harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontját úgy kell értelmezni, hogy ez mérlegelési jogkört biztosít a tagállamok számára abban a tekintetben, hogy az e rendelkezésben előírt mentesség szempontjából meghatározzák a területükön található, és a „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” fogalmába tartozó alapokat. E jogkör gyakorlásának során azonban a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk a hivatkozott rendelkezés célkitűzését, amely arra irányul, hogy befektetési vállalkozások segítségével megkönnyítse a befektetők számára az értékpapírokba történő befektetést, biztosítva az adósemlegesség elvének érvényesülését a HÉA olyan közös befektetési alapok kezelésére való kivetése tekintetében, amely alapok olyan más közös befektetési alapokkal állnak versenyhelyzetben, mint az ÁÉKBV-irányelv alkalmazási körébe tartozó alapok.

A negyedik kérdésről

- 55 Negyedik kérdésével az előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja közvetlen hatállyal rendelkezik-e.
- 56 Az alapeljárás felperesei úgy ítélik meg, hogy joggal hivatkoznak e rendelkezésre. Pusztán az a tény, hogy e rendelkezés, úgy tűnik, bizonyos mérlegelési mozgásteret biztosít a tagállamok számára a közös befektetési alapok meghatározása tekintetében, nem akadályozza meg az arra való hivatkozást, amennyiben az ezt végrehajtó nemzeti intézkedések túllépik e mérlegelési mozgásteret, mivel ellentétesek az adósemlegesség elvével és/vagy a hivatkozott rendelkezésben rögzített az adómentesség által követett céllal. A Bizottság osztja ezt az álláspontot, és rámutat, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontjára közvetlenül lehet hivatkozni, mivel a tagállamok mérlegelési jogkörének határai világosak, pontosak és kellőképpen feltétel nélküliek.

- 57 Az Egyesült Királyság Kormánya ezzel szemben azt állítja, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának nincs közvetlen hatálya, mivel az a tagállamok általi kiegészítő átültetést igényel.
- 58 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy minden olyan esetben, amikor egy irányelv a tartalma alapján feltétel nélküli és kellően pontos rendelkezéseket tartalmaz, azokra hivatkozni lehet, amennyiben a végrehajtási intézkedéseket határidőben nem fogadták el, az irányelvvel nem összeegyeztethető valamennyi nemzeti rendelkezéssel szemben, vagy amennyiben azok olyan jogokat határoznak meg, amelyeket a magánszemélyek az állammal szemben érvényesíthetnek (lásd a 8/81. sz. Becker-ügyben 1982. január 19-én hozott ítélet [EBHT 1982., 53. o.] 25. pontját; a C-141/00. sz. Kügler-ügyben 2002. szeptember 10-én hozott ítélet [EBHT 2002., I_6833. o.] 51. pontját; a C-465/00., C-138/01. és C-139/01. sz., Österreichischer Rundfunk és társai egyesített ügyekben 2003. május 20-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-4989. o.] 98. pontját és a fent hivatkozott Linneweber és Akriditis ügyben hozott ítélet 33. pontját).
- 59 A hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontja 6. alpontjának tekintetében meg kell állapítani, hogy az elég pontosan és feltétlenül írja elő, hogy a közös befektetési alapok kezelését adómentességben kell részesíteni.
- 60 Az a körülmény, hogy e rendelkezés megerősíti, hogy a tagállamok mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek, nem olyan jellegű, hogy megkérdőjelezhetné ezt az értelmezést, amennyiben objektív bizonyítékok alapján a szóban forgó szolgáltatás megfelel a hivatkozott mentesség tekintetében előírt feltételeknek (lásd hasonlóképpen a C-45/01. sz. Dornier-ügyben 2003. november 6-án hozott ítélet [EBHT 2003, I-12911. o.] 81. pontját).
- 61 Következésképpen az a tény, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja mérlegelési jogkört ruház a tagállamokra előírva, hogy hatáskörükben áll a közös befektetési alapok meghatározása, nem akadályozza az érdekeltet abban, hogy közvetlenül hivatkozzanak e rendelkezésre (lásd hasonlóképpen a fent

hivatkozott Dornier-ügyben hozott ítélet 81. pontját), amennyiben valamely, e mérlegelési jogkört gyakorló tagállam e rendelkezéssel össze nem egyeztethető nemzeti intézkedéseket fogadott el (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Linneweber és Akriditis ügyben hozott ítélet 36. és 37. pontját).

- 62 A negyedik kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja közvetlen hatállyal rendelkezik abban az értelemben, hogy az annak hatálya alá tartozó jogalany hivatkozhat rá a nemzeti bíróság előtt a célból, hogy az e rendelkezéssel összeegyeztethetetlen nemzeti rendelkezés alkalmazását kifogásolja.

A költségekről

- 63 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv 13. cikke B. része d) pontját úgy kell értelmezni, hogy a „különleges**

[helyesen: közös] befektetési alapok” e rendelkezésben szereplő fogalma olyan jellegű, hogy magában foglalja az olyan zártvégű közös befektetési alapokat, mint az Investment Trust Companyk.

- 2) A 77/388/EGK hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontját úgy kell értelmezni, hogy ez mérlegelési jogkört biztosít a tagállamok számára abban a tekintetben, hogy az e rendelkezésben előírt mentesség szempontjából meghatározzák a területükön található, és a „különleges [helyesen: közös] befektetési alapok” fogalmába tartozó alapokat. E jogkör gyakorlása során azonban a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk a hivatkozott rendelkezés célkitűzését, amely arra irányul, hogy befektetési vállalkozások segítségével megkönnyítse a befektetők számára az értékpapírokba történő befektetést, biztosítva az adósemlegesség elvének érvényesülését a hozzáadottérték-adó olyan közös befektetési alapok kezelésére való kivetése tekintetében, amely alapok olyan más közös befektetési alapokkal állnak versenyhelyzetben, mint a 2005. március 9-i 2005/1/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (ÁÉKBV) vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1985. december 20-i 85/611/EGK tanácsi irányelv alkalmazási körébe tartozó alapok.

- 3) A 77/388/EGK hatodik irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 6. alpontja közvetlen hatállyal rendelkezik abban az értelemben, hogy az annak hatálya alá tartozó jogalany hivatkozhat rá a nemzeti bíróság előtt a célból, hogy az e rendelkezéssel összeegyeztethetetlen nemzeti rendelkezés alkalmazását kifogásolja.

Aláírások